

10.11.23р. 31гр. укр. літ.

Доброго дня! Тема уроку. « Легенда про вічне життя ». Драматизм людських стосунків, роздуми про взаємність кохання

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:
moshev2020@icloud.com

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ УРОКУ

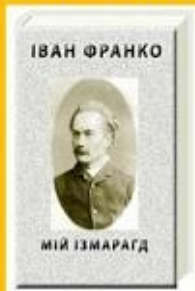
Скільки існує на землі людство, стільки й мріє про вічне життя. З давніх часів люди шукають еліксир молодості, вірять в існування чудодійних криниць, магічних предметів, що допоможуть подовжити життя. Людина не хоче вірити, що все, що надбала, повинна буде залишити і піти з життя так само ні з чим, як і прийшли у цей світ. Але в кожного свої причини жити вічно.

Про те, для чого людина приходить у цей світ міркував і І.Франко, коли він був тяжко хворий, пережив нещасливе кохання, підступи друзів і ворогів, цькування уряду. Звертався до Біблії, як і багато хто в хвилини зневіри чи розчарувань. Протягом багатьох століть у бездержавній українській культурі Біблія давала той ідеал і духовну підтримку, яких митці часом не знаходили в реальному житті. І справа не лише в тому, що деякі біблійні сюжети схожі з ситуацією, у якій перебувала Україна протягом кількох останніх століть, а й у тому, що Святе Письмо давало віру у свого Бога й у свій народ, його життєві сили. Воно зміцнювало надію на те, що вихід з неволі знайдено, якщо слідувати Божим заповідям. Біблія завжди служила джерелом мудрості щодо покаяння, морального самовдосконалення й пізнання істини. Важливу роль відігравала Біблія у становленні української літератури. Письменники запозичували із Святого Письма теми, ідеї, сюжети, образи, жанри. Оригінальна інтерпретація ідей християнського гуманізму простежується і в поезії І. Франка. Подальшого розвитку мотиви християнських заповідей набувають у збірках «Мій Ізмарагд», «Давнє і нове», «Sempertiro» та ін.

Гармонійно поєднуючи міфи, апокрифи, біблійні легенди із власним світобаченням, творчою уявою, неперевершеною поетичною майстерністю, створює оригінальні твори, далеко відмінні від джерел, з яких вони брали витоки. Вони різняться не тільки розгортанням сюжету, змінюється й форма, зовсім іншим стає духовне, моральне наповнення.

1. Повідомлення про збірку «Мій Ізмарагд»

«Мій Ізмара́гд» — збірка творів Івана Франка. Видана у 1898 році. У збірці знайшли своє відображення болючі роздуми автора над сенсом людського життя, зв'язком вічності буття і кохання.

Назва збірки

Свою збірку І. Франко не випадково назвав «Мій Ізмарагд». У староруській літературі «Ізмарагдами» називалися збірки статей і притч морального характеру, в яких читач знаходив відповідь на ті чи інші питання повсякденного життя.

«Мій Ізмарагд» - збірка творів І.Франка, видана у 1898 році. У ній знайшли своє відображення болючі роздуми автора над сенсом людського життя, зв'язком вічності буття і кохання. Свою збірку І. Франко не випадково назвав «Мій Ізмарагд». У староруській літературі «Ізмарагдами» називалися збірки статей і притч морального характеру, в яких читач знаходив відповіді на ті чи інші питання повсякденного життя.

Вірші збірки автор назвав «дітьми страждань», бо книга творилася впродовж 15 років, писалася в несприятливий час – хвороба очей, яка змушувала перебувати в темній кімнаті.

Збірка поділяється на шість циклів:

- *Поклони;*
- *Паренетикон;*
- *Притчі;*
- *Легенди;*
- *По селах;*
- *До Бразилії.*

Збірка «Мій Ізмарагд» об'єднала твори, написані за мотивами стародавніх притч, легенд, повчань, що містили у давньоруських рукописних збірниках.

У збірці переважають філософські мотиви: роздуми поета про добро й зло, красу і вірність, обов'язок і зміст людського життя.

«Я бажав зробити, - пише автор, - свою збірку наскрізь моральною».

У ній (за винятком першого й останнього циклів) не порушуються соціальні та суспільно-політичні питання.

Текст творився з певною настановою – викликати в читача відповідний психологічно-інтелектуальний стан. «А тобі, любий брате чи люба сестро, що читатимеш оті рядки «не мудрствуюя лукаво», бажаю того душевного супкою, того м'якого, ніжнього, щирого настрою, який знаходив я...»

Автор прагне, щоб у душу читача упала хоч крапля «доброти, лагідності, толерантності не тільки для відмінних поглядів і вірувань, але навіть для

людських блудів, і похибок, і прогріхів». Йдеться про розуміння людської природи і сутності людини.

Збірка відрізняється високою культурою поетичної форми і з повною підставою може бути віднесена до кращого досягнення української і світової поезії кінця XIX - початку XX століття.

Своїми міркуваннями про сенс людського життя І.Франко ділиться у філософській «Легенді про вічне життя».

2. Повідомлення про історичні постаті, що стали героями «Легенди про вічне життя» з використанням презентації

Олександр Македонський (кінець липня, 356 до н. е., Пелла — 10 червня, 323 до н. е.) — дев'ятнадцятий цар Македонії, син царя Філіпа II Македонського, та Олім্পіади, царівни Епіру. Був вихованцем Аристотеля. Геніальний полководець, видатний адміністратор і політик. Засновник великої держави, що охоплювала Македонію, Грецію, завойовану Перську імперію та Єгипет. Його походи позитивно вплинули на розвиток античної науки (особливо географії) і культури (еллінізм). З 336 до н. е. (з 20-річного віку) правитель Македонії. Забезпечив міцність свого правління перемогами над фракійцями та іллірійцями. Перемоги над перським царем Дарієм III біля Граніка (334 до н. е.), Іссі (333 до н. е.) відкрили йому шлях до Єгипту, де він коронувався короною фараонів і заснував місто Александрію. Після вирішальної перемоги над Дарієм при Гавгамелах (331 до н. е.) повністю підкорив імперію Ахеменідів — Вавілон, Парсу і Сузи здалися йому без опору.

У Вавілоні, де він жив, зайнятий державними справами і планами нових завойовницьких походів, після одного з банкетів, цар раптово занедужав і через кілька днів помер на 33-ому році життя. Вмираючи, він не встиг призначити свого спадкоємця. Один з найближчих соратників — Птолемеї перевіз тіло володаря у золотій труні в Александрію і поховав там.

Надпис на надгробному камені могили Македонського свідчить: **«Цього клептика землі виявилось досить для того, кому не вистачило Всесвіту».**

Персіянка Роксана

Роксана

Роксана – бактрійська княжна, дружина Олександра Македонського.

Роксана народилася в Бактрії і була дочкою місцевого вельможі Оксіорта (Ваксувадарва) який при наближенні Олександра Великого відправив дружин і дітей у неприступну фортецю, іменовану Скелею Согдіани.

Проте під натиском македонян фортеця здалася в 327р. до н.е. і всі її мешканці, включаючи дружин і дітей Оксіорта, виявилися бранцями Олександра.

Грецький письменник Арріан так розповідає про долю однієї з полонянок:

«Одну з цих дочок звали Роксана. Вона була дівчиною на виданні , і ті , хто брав участь у поході, повторювали, що вона була найвродливішою із жінок, яких вони бачили в Азії, виключаючи одну тільки дружину Дарія. Олександр закохався в неї з першого погляду , але, хоча вона й була полонянкою, відмовився через пристрасний потяг до неї взяти її силою, і опустився до одруження на ній.»

Роксана супроводжувала Олександра в його поході в Індію і під час повернення у Вавілон (326-324 до н.е.). Згідно пізніх свідчень , під час індійського походу помер новонароджений син Роксани і Олександра. Після повернення з походу романтичні почуття Олександра до бактрійської княжни, можливо, ослабли, і він одружився зі Статірою, дочкою перського царя Дарія III, іще однією персіянкою царської крові.

323 року до н.е. Олександр раптово помер, залишивши Роксану вагітною, а через місяць після його смерті вона народила сина, назвавши його Олександром. Залишившись без єдиного захисника, юна бактрійка і немовля Олександр опинилися в центрі політичних інтриг імперії, що вже розпадалася.

Син Роксани підростав і міг незабаром претендувати на престол, користуючись славою батька. Але 14-річний хлопчик, Олександр IV, і його мати Роксана таємно вбиті в 309р. до н.е.

Птоломей - правитель і цар Єгипту, родоначальник Птоломеїв, син Птоломея Лага. Воєначальник Олександра Македонського, отримав Єгипет в управління 323 року до н.е. під час поділу імперії діadoхами. У жорстких війнах діadoхів зумів розширити межі елліністичного Єгипту, приєднавши Киренаїку, Південну Сирію та Кіпр. За нього розпочалась відбудова Александрії, а неподалік Фів засновано нове місто – Птоломіада.

Птоломей - правитель і цар Єгипту, родоначальник Птоломеїв, син Птоломея Лага.

Воєначальник Олександра Македонського , отримав Єгипет в управління 323 року до н.е. під час поділу імперії діadoхами. У жорстких війнах діadoхів зумів розширити межі елліністичного Єгипту, приєднавши Киренаїку, Південну Сирію та Кіпр. За нього розпочалась відбудова Александрії, а неподалік Фів засновано нове місто – Птоломіада.

Отже, ми дізналися, якими ж були прототипи наших героїв. А тепер звернемося до твору.

Автор визначив його жанр як легенду.

- Що ж таке легенда і які її особливості?

(Легенда — народна оповідь про життя якоїсь особи чи незвичайну подію, оповита фантастикою, казковістю. На Русі жанр сформувався у християнській традиції як оповідання про життя святого, мученика, пустельника і т. п., яке мало читатися у день його пам'яті. Ці оповідання часто носили повчальний характер. Вони укладались у збірники, що називалися «Патериками». Їм притаманні драматизм, стійкість і завершеність сюжету).

3. Робота над змістом твору

● Напишіть

- Який образ-символ використано в творі? Що він символізує?

- Чому використано саме такий символ?

(Образ-символ — «чарівний горіх», символізує силу, приховану всередині. Зерно — символ життя.)

● Виписати епітети до слова «горіх».

— Як аскет заслужив у богині чудодійний горіх? (Молитвою і постом.)

— Чому аскет передав горіх цареві? (Злякався вічної боротьби, що панує у світі; хотів, щоб цар вічно жив для добра мільйонів.)

— Рабом чого відчував себе великий Олександр? (Кохання до дівчини.)

— Чому цар передав горіх коханій? (Бо дуже її любив і не хотів без неї жити вічно.)

— Кому і для чого віддала горіх Роксана? (Генералу Птоломею, щоб заслужити

його любов.)

— Як чудодійний горіх знову потрапив до царя? (Його принесла куртизанка, якій його дав генерал Птоломей.)

- Чому цар не скористався шансом? (Розчарувався в коханні; зрозумів, що любов не можна купити.)

(Побожний аскет, проживши весь вік у пустелі та заслуживши молитвами та постом прихильність богині, здобув священний дар – золотистий горіх, який дарував вічне життя. Але мудрець відмовився від подарунка .

Він віддає його Олександрові Македонському, прозваному ще за життя Великим.

Закоханий у персіянку Роксану, цар віддає їй священний горіх.

Але вона кохає іншого – генерала Птолемея.

Проте і генеральний полководець не уявляє свого безсмертя з вродливою Роксаною. Він готовий ділити його з куртизанкою.

Куртизанка ж приносить горіх до отруєного Роксаною Олександра, адже кохає царя.

Олександр, дізнавшись шлях горіха, кидає його у вогонь.

- Укажіть, які стосунки між персонажами «Легенди...»
- Доберіть із тексту уривки, які характеризують внутрішній стан героїв, коли їм до рук потрапляє «чарівний горіх»
- Сформулюйте тему та ідею твору

Тема. Поетичний роздум поета про смисл буття людини (для чого живе, що є для неї найцінніше

Ідея. Автор розкриває трагізм людського існування у світі облуди і фальші

Неможливість людського щастя без взаємного кохання (ніяка сила не спроможна змусити любити)

Доберіть слова із вірша, які б виражали основну думку

«А без щастя, без віри й любові внутрі

Вічно жить – се горіть вік у вік на кострі!»)

- Охарактеризувати реальне та фантастичне у творі.
- Визначити:

віршовий розмір (чотиристопний анапест)

вид строфи (дворядкова строфа)

спосіб римування (ямб – паралельне (суміжне або парне римування)

Поміркуємо:

- ☐ Чому виникла потреба вічного життя у аскета, Олександра Македонського, Роксани, Птоломея, куртизанки?
- ☐ Чого кожен з них боявся найбільше?
- ☐ Чому всі відмовилися від чарівного горіха?
- ☐ Без чого вічне життя перетвориться на пекло?
- ☐ Що треба цінувати?
- ☐ Який вибір завжди є в людини?

Домашнє завдання

А) Ідейно-художній аналіз «Легенди про вічне життя». Визначити віршовий розмір, вид строфи, риму, спосіб римування.

Б) Написати лист-звернення до одного із персонажів твору.

